

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра агрохімії і ґрунтознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ерозія ґрунту

Освітня програма Агрономія

Спеціальність 201 Агрономія

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “11” 09. 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Ерозія ґрунту
Освітня програма	Агрономія
Спеціальність	201 Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	4 курс / 7 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Дисципліна «Ерозія ґрунтів» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно за галуззю знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 201 «Агрономія».

Даний курс спеціально розроблений для того, щоб допомогти здобувачам розібратися у причинах виникнення ерозійних процесів, їх розпоширенню та організації протиерозійних заходів.

Мета та цілі курсу:

Мета курсу: ознайомити здобувачів з теоретичними і практичними питаннями, пов'язаними з розвитком ерозійних процесів та розробкою системи протиерозійних заходів; навчити виявляти зміни, які проходять у ґрунті під впливом ерозії; сформувати вміння діагностувати властивості ґрунтів, які визначають їх стійкість до ерозії та розробляти протиерозійні заходи.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати

- теоретичні основи ерозії ґрунтів;
- фактори ерозії ґрунтів; методи вивчення ерозії ґрунтів;
- заходи попередження різних видів ерозії ґрунтів;
- теоретичні основи контурно-меліоративної системи землеробства.

вміти

- застосовувати ґрунтовні теоретичні знання ерозійних процесів в

<p>землеробстві, агрохімії, меліорації;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ виявляти природні, антропогенні фактори, які впливають на розвиток ерозійних процесів, степінь змитості і розмитості ґрунтів; ➤ визначати і оцінювати протиерозійну стійкість ґрунту; ➤ розробляти систему заходів по попередженню ерозійних процесів.
--

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Ерозія ґрунтів як наука. Історія вивчення ерозійних процесів, проблеми ерозієзнавства.	1. Роль ґрунту в житті природи і суспільства. 2. Сучасний стан охорони земель від ерозії в Україні. 3. Класифікація ерозійних процесів 4. Визначення розуміння "ерозія ґрунтів", "водна ерозія" і "вітрова ерозія" (дефляція) та їх характеристика.	Тестування за темою. Виконання самостійно і роботи.
2.	Види ерозії ґрунтів. Чинники що обумовлюють розвитку ерозійних процесів (Кліматичні, геоморфологічні, біогенні, ґрунтові і літологічні, антропогенні).	Знати: 1. Кліматичні 2. Геоморфологічні. 3. Біогенні. 4. Ґрунтові і літологічні. 5. Антропогенний.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
3.	Поширення еродованих ґрунтів, районування території по факторам ерозії і ступенем ураженості ерозійними процесами.	1. Поширення еродованих ґрунтів. 2. Групування земель по ступені ураженості ерозійними процесами, факторами ерозії ґрунтів природних регіонах України	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
4.	Оцінка ступеня еродованості ґрунтів.	Вміти оцінювати ступень еродованості ґрунтів.	Тестування за темою. Виконання

			практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
5.	Система заходів по охороні ґрунтів від ерозії (комплекс протиерозійних заходів).	1.Основні принципи охорони ґрунтів від ерозії. 2.Комплекс протиерозійних заходів: ➤ <i>Агротехнічні</i> , ➤ <i>Агролісомеліоративні</i> ➤ <i>Протиерозійні гідротехнічні</i> ➤ <i>Організаційно-господарські заходи</i> .	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
6.	Раціональне використання ерозійно небезпечних земель.	1.Основні принципи проектування протиерозійних і протидефляційних заходів. 2.Етапи проектування. 3.Консервація еродованих земель. 4.Нормативи для еколого-економічної оцінки системи протиерозійних заходів.	Тестування за темою. Виконання самостійної роботи.
7.	Еродовані ґрунти Івано-Франківської області, фактори розвитку ерозійних процесів та формування протиерозійних заходів.	Знати еродовані ґрунти Івано-Франківської області та фактори розвитку ерозійних процесів та формування протиерозійних заходів.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	50
Самостійна робота	-
Індивідуальне завдання	-
Залік (у 7 семестрі).	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
Лекції																		-
Практичні з-тя						10		10		10		10		10				50
Самостійна р-та																		
Індивідуальні завдання																		
Залік																	50	50
Всього за тиж-нь						10		10		10		10		10		50		100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Кабінет 106, 35 м ²	Мультимедійний проектор, 1 шт Мультимедійний екран, 1 шт

Література

1. Волощук М. Д., Петренко Н. І., Яценко С. В. Ерозія ґрунтів України: еволюція теорії та практики : монографія / За заг. ред. В. А. Вергунова та передмовою Я. М. Гадзала. К.: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 325 с.
2. Світличний О. О., Чорний С. Г. Основи ерозієзнавства. Підручник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2007. 266 с. (https://geoknigi.com/book_view.php?id=1471)
3. Томашівський З. М., Завірюха П. Д. Адаптивні системи землеробства. Навчальний посібник. Львів: Львів. держ. аграр. ун-т, 2002. 184 с.
4. Чорний С. Г. Схилові зрошувані агроландшафти: ерозія, ґрунтоутворення, раціональне використання. Херсон: Борисфен, 1996. 170 с.
5. Шикуча М. К., Антоненко С. С. Ґрунтозахисна біологічна система землеробства в Україні. К.: Оранта, 2000. 390 с. Допоміжна література
6. Булигін С. Ю. Формування екологічно сталих агроландшафтів. К.: Урожай, 2005. 300 с.
7. Булигін С. Ю., Вітвіцький С. В., Буланій О. В., Тонха О. Л. Моніторинг якості ґрунтів. Підручник. К.: Видавництво НУБіП України, 2019. 421 с. (<https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b95b3e3d-3328-48cc-bbfa937c1c103add/content>)
8. Гаськевич В. Г. Теоретичні основи і прикладні аспекти деградації ґрунтів Малого Полісся: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора геогр. наук: спец. 11.00.05 "Біогеографія та географія ґрунтів". Львів, 2010. 38 с.
9. Закон України "Про охорону земель"(Відомості Верховної Ради України

(ВВР), 2003, N 39, ст.349). Верховна Рада України. 2003 (<https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ukrajinyzakony/zakon-ukrajini-pro-ohoronu-zemel-vidomosti2003.html>)

10. Закон України «Про оцінку земель» / Вісник Верховної Ради, 2004, № 15. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>)

11. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>)

12. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків: Вид-во ін-ту ґрунтознавства і агрохімії ім. О. Н. Соколовського, 1998. 88с.

13. Моніторинг та охорона земель. Практикум: навчальний посібник / В. С. Мошинський, Т. В. Бухальська, А. Г. Ліщинський, Ж. В. Наконечна. Вид. 2-ге, перероб. та доповн. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2019. 202 с. (https://ep3.nuwm.edu.ua/15879/1/MiOZ_prakt_2019_05_zah.pdf)

14. Основи землеробства та рослинництва Книга 1. Землеробство: Посібник для вищих учбових закладів / П. С. Лозовіцький К. 2010 268 с. (<http://cgosreznevskiy.kyiv.ua/data/bis3/zemlerobstvo.pdf>)

15. Охорона ґрунтів: Підручник / М. К. Шикуча, О. Ф. Гнатенко, Л. Р. Петренко, М. В. Капштик. 2-ге вид., випр. К.: Т-во Знання”, КОО, 2004. 398 с. 18. Протиерозійна організація території: Навчальний посібник / Обласов В. І., Балик Н. Г. К., Аграрна освіта 2009. 215 с.

16. Система адаптивно-ландшафтних заходів захисту ґрунтів Донецького регіону від ерозії (наукове видання) / Н. В. Тютюнник, О. В. Качанова.– Торезьк, 2018. 44 с. (<https://agro.dn.gov.ua/downloads/2019/04/naukove-vydannia-2018.pdf>)

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька, 201 каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kag.pnu.edu.ua/ E-mail: klam@pnu.edu.ua
Контактна інформація викладача	-

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
--------------------------	--

	<p>академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Відвідування занять є обов'язковим. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>За умови відсутності студента на лабораторних заняттях, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт.</p> <p>За об'єктивних причин (наприклад,</p>

	хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У випадку порушень і зловживань (невідвідування занять більше 50% часу – недопущення до екзамену)
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Додаткові бали	Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.

Викладач _____ М.Д.Волощук